

predstavitev referatov iz raziskav, diskusija, družabno srečanje s programom;

- petek: predstavitev ostalih referatov iz raziskav, predstavitev referatov iz šolske geografije, diskusija, okrogla miza o problemih poimenovanja regije in geografskem imenoslovju, o metodoloških novostih in uporabi novjših tehnik v geografiji in o dilemah regionalnega razvoja, projekcije diapozitivov in videofilmov s podelitvijo priznanj z natečaja za Geografsko fotografijo in video, projekcija filma Poplave morja ob slovenski obali (F. Bernot) in projekcija diapozitivov Podvodni svet slovenske obale (M. Orožen Adamič);

- sobota: celodnevna ekskurzija in poldnevna ekskurzija.

V manjšem prostoru je v Avditoriju ves čas posvetovanja delovala računalniška delavnica, ki jo je pripravil Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU.

Vsi udeleženci zborovanja so v Portorožu prejeli zbornik referatov, ki obsega 308 strani, vodič po ekskurziji, program zborovanja in še nekaj drugega materiala.

POROČILO O 6. ZASEDANJU STALNE EVROPSKE KONFERENCE ZDRUŽENJ UČITELJEV GEOGRAFIJE

Jurij Kunaver

6. zasedanje stalne evropske konference združenj učiteljev geografije (European Standing Conference of Geography Teachers' Associations-ESCGT) je bilo od 22. do 24. junija 1990 v hotelu Pullman Astoria v Bruslju. Podpisani sem se ga udeležil v imenu Nacionalnega komiteja Zveze geografskih društev Jugoslavije na povabilo dosedanjega predsednika prof. dr. Giorgia Valussija iz Trsta, pobudo za to pa je dal prof. dr. Vladimir Klemenčič. Imel sem status opazovalca in sem zastopal Jugoslavijo. Udeležbo na konferenci je finančno pokrilo predsedstvo konference. Kot opazovalci so sodelovali še predstavniki Poljske, Vzhodne Nemčije in Japonske, predstavnika Češkoslovaške republike ni bilo. Ostali udeleženci so bili predstavniki polnopravnih članic konference, to je iz držav članic Evropske skupnosti, ali pa iz drugih zahodnoevropskih držav. Prisotni so bili tudi trije predstavniki evropskega združenja študentov geografije EGEA.

Za konferenco sem pripravil daljše poročilo o razvoju in stanju slovenske in jugoslovanske šolske geografije, ki sem ga oddal predsedniku in tudi prof. dr. Hartwigu Haubrichu, predsedniku Komisije za šolsko geografijo pri Mednarodni geografski uniji. O tem sem na kratko poročal na zasedanju, podobno kot so o razmerah v lastni državi poročali tudi drugi udeleženci. Večino držav so zastopali po trije udeleženci. Skupno je bilo na konferenci

45 udeležencev.

Sam se poudaril predvsem heterogenost kulturnega in zgodovinskega razvoja posameznih delov Jugoslavije ter šolskih sistemov in poskuse iz preteklosti po poenotenju le-teh v obliki jeder. Poudaril sem nove težnje v razvoju slovenske in jugoslovanske družbe ter šolstva in zlasti geografije v smislu posodabljanja učnih oblik in vsebin, tudi s terenskim delom. Opozoril sem na slabosti iz preteklosti, ki izvirajo iz jezikovnih pregrad, političnih razmer in zapiranja v lastne meje. Posledica tega je zlasti konzervativnost učnih načrtov in učnih vsebin ter povprečna kakovost učbenikov in ostalih učnih pripomočkov. V diskusiji o takoiimenovanih evropskih dimenzijah geografskega pouka sem kot predstavnik Jugoslavije opozoril na heterogenost evropskega naravnogeografskega in družbenogeografskega okolja, ki terja, da bi bili v šolskih programih zastopani tudi problemi in posebnosti perifernih in manj razvitih ter kulturno-civilizacijsko nekoliko "manj evropskih" območij. Obenem pa sem izrazil misel, da bi bilo koristno za mladino, če bi več izvedela zlasti o svojih sosedih, pri čemer sem imel v mislih tako razmere v lastni državi kot tudi naše sosednje države.

Konferenca je imela na programu poleg poročil o dvoletnem delu med dvema zasedanjima tudi referate in sicer B. Merenne-Schoumakerjeve iz Belgije in Bissantija iz Italije o novih trendih v pouku geografije, Van Beckuma iz Nizozemske o informatiki pri pouku geografije, O. Bilmanna iz Danske o učnih načrtih za geografijo v Evropi in H. Meijerja iz Nizozemske o izdajanju publikacije konference Eurogeo. Pomemben del konference je bil posvečen tudi načrtom za geografsko podatkovno bazo za potrebe evropskega geografskega pouka in projektu softwarea za šolsko računalniško kartografijo. Podatkovne baze za šolsko geografijo naj bi ustanavljali tudi v posameznih državah. Poseben pomen je imel nastop znanega nemškega geografskega didaktika prof. Hartwiga Haubricha, ki je udeležencem predstavil delovanje njegove komisije. Tudi za nas je pomembno sodelovanje z njo. Doslej je bila njen dopisni član mag. Marija Košak, odslej pa bo podpisani. Toda iz Jugoslavije bi bilo lahko še več dopisnih članov. Po podatkih iz 19. številke biltene komisije ima ta že 400 dopisnih članov iz vsega sveta. Torej bi bilo v bodoče koristno in potrebno precej bolj aktivno mednarodno sodelovanje Jugoslavije tudi na področju didaktike geografije. Prof. Haubrich je prisotne obvestil, da bo letos zasedanje komisije na regionalni konferenci v Pekingu, čez dve leti pa v Washingtonu oziroma v Boulderju, ZDA. Iz biltene komisije povzemamo, da so sosednje države, naprimer Bolgarija, precej bolj odprte za sodobne tokove tudi na področju geografskega pouka, saj so na svoj kongres povabili nekatere znane strokovnjake s

tega področja. Temu zgledu bi bilo zelo koristno slediti tudi pri nas.

V okviru komisije tečejo različni projekti kot na primer prevajanje učbenikov v druge jezike, vpliv razdalj na geografsko percepcijo, mednarodni geografski testi, pomen geografske pouka za mednarodno razumevanje itd. Na koncu zasedanja konference je bilo izvoljeno novo predsedstvo, ki ga bo naslednje dve leti vodil prof. Torben P. Jensen iz Danske. Sprejeta je bila tudi kratka resolucija o potrebi po utrjevanju geografije kot predmeta v šoli, zlasti z vidika mednarodnega razumevanja in ekološke vzgoje.

Stalna konferenca je bila ustanovljena leta 1978 na pobudo prof. Jean Piera Vandenboscha iz Belgije, ki je še danes glavni organizator zasedanj. Članice konference so praviloma društva oziroma združenja učiteljev geografije v posameznih državah, članicah Evropske skupnosti. Zato ni bilo slučajno vljudo opozorilo oziroma predlog, da naj tako posebno združenje po možnosti ustanovimo tudi v Jugoslaviji. Stalna konferenca je torej stanovska organizacija, katere glavna skrb je pouk geografije v evropskih državah in njegova kvaliteta ter ugled. V tem pa je hkrati izražena tudi skrb za učitelje geografije. Zanimivo je, da imajo v nekaterih državah že dolgo tradicijo posebnih društev učiteljev geografije; najboljši primer je Velika Britanija, kjer bodo letos proslavili sto let take organiziranosti. Na zasedanju je bilo slišati tudi to, da je delež v združenja vključenih učiteljev v posameznih državah zelo različen.

Zasedanja predstavnikov posameznih združenj sklicujejo vsake dve leti v istem kraju, to je v Bruslju. V vmesnem obdobju izdajajo časopis *Eurogeo*, ki objavlja večinoma kartografsko obdelano geografsko gradivo iz Evrope, uporabno zlasti za pouk. Dosedaj so izšle štiri številke, ki prinašajo številne črno bele karte o prebivalstvenih in gospodarskih značilnostih Evropske skupnosti in njenih članic. Karte so uporabne tudi za naše namene ker jih je mogoče kopirati na prosojnice. V naslednji peti številki bodo obdelani problemi kmetijstva v Evropi, kjer se bomo lahko predstavili tudi z našim prispevkom. Dokler ne bomo polnopravni člani konference, to pa se lahko zgodi leta 1992, ne moremo računati na več kot nekaj brezplačnih izvodov revije za vso državo. V državah članicah skupnosti namreč poskrbijo, da pride *Eurogeo* v roke čim večjega števila učiteljev geografije.

Stalno konferenco finančno podpira Komisija evropskih skupnosti ali kratko Evropska skupnost, kot smo jo navajeni imenovati pri nas. To je pomembno dejstvo, ki izraža velik interes nosilcev evropske integracijske miselnosti za čim boljšo geografsko vzgojo in izobrazbo bodočih državljanov Združene Evrope. Zato je bila na

zasedanju ves čas močno prisotna že omenjena evropska dimenzija, ki so jo priporočili v Evropski skupnosti kot sestavni del vzgoje in izobraževanja že leta 1988. V resoluciji je bila izražena zahteva, da mora biti geografija v višjih razredih srednje šole prisotna v vseh letnikih z dvema urama tedensko.

Nekaj poudarkov in utrinkov iz zasedanja ESCGT:

- Stanje pouka geografije po Evropi je predmet posebnega projekta, ki ga vodi danski strokovnjak Uwe Billman. O dosedanjih rezultatih raziskave bomo v GO še posebej poročali. Ena od ugotovitev je, da ima vsaka država in vsak narod svoje tradicije, ki se jim ni mogoče ogniti, zlasti takrat, ko bi zaradi učinkovitosti in nekih višjih vzgojno-izobraževalnih ciljev želeli čim bolj poenotiti učne načrte in učne pripomočke. Zato bo bodoče sodelovanje posameznih držav pri normiranju geografske vzgoje verjetno zelo različno uspešno. V evropskih šolah in seveda drugod po svetu obstaja mnogo "geografij", enako tudi v glavah geografov.
 - Na konferenci je bil govor tudi o vlogi geografije kot križišču družbenih in naravoslovnih znanosti in o povezovanju geografije z drugimi predmeti.
 - Položaj geografije v evropskih predmetnikih ni posebno zavirljiv in ga je treba zato popraviti. Problem razpoložljivega časa bo dodatno nastal, ko bodo marsikje zaradi t.i. evropske dimenzije uvedli učenje novih tujih jezikov.
 - Privlačnost ali neprivlačnost geografije kot šolskega predmeta je tudi v ospredju razprav, kajti kako združiti v učnem načrtu vsa najpomembnejša vzgojnoizobraževalna načela in interese stroke in družbe: znanstvenost, uporabnost in privlačnost. Ali naj bo geografija zahteven in zato nepriljubljen, ali pa nasprotno lahek in že samo zato privlačen predmet?
 - Na položaj šolske geografije vpliva tudi strokovnost njenih učiteljev. Marsikje jo poučujejo nestrokovnjaki, toda tudi strokovnjaki morajo svoje znanje sproti obnavljati in ga popravljati. Nujno je vzgajati samostojne in iznajdljive ali inovativne učitelje geografije.
 - Na Nizozemskem je v teku nov šolski projekt in sicer pouk geografije s pomočjo računalnikov.
 - Pripravlja se evropska konferenca o geografskih učbenikih.
 - Pripravlja se enotna publikacija, t.i. Eurobook za osnovne informacije o evropskih državah za potrebe pouka geografije. Žal so statistični podatki iz vzhodnoevropskih držav še vedno težko dosegljivi.
- Za zaključek še tole. Tudi t.i. evropska dimenzija pri pouku geografije se lahko sprevrže v drugo obliko skupnih jeder. Zato bo treba še mnogo prizadevanja za

enakopravnost različno velikih narodov in držav v Evropi. Na področju šolske geografije se zato ne smemo zapirati za plotove, temveč je potrebno uporabiti vse najboljše tuje dosežke, ki so nam lahko koristni. Eden naših poglavitnih ciljev je vendarle vzgojiti in izobraziti lastno mladino, da bo znala na osnovi pridobljenega znanja in izkušenj ljubiti svojo domovino, ki pa se bo obenem znala gibati in obnašati v mednarodnem okolju, tako politično kot gospodarsko.

Eden glavnih problemov šolske geografije je tudi v smotrni in racionalni uporabi najrazličnejših učnih in znanstvenih tehnologij ter metodologij in v gorah podatkov. Razvoj gre celo že tako daleč, da bodo morda zaradi novih računalniških možnosti v prihodnosti atlas odveč! Ali res? Menda ne bomo zaradi tega dali slovo tudi knjigam? Ali pa se bo morala ta vroča juha še malo ohladiti in bomo stare dobre pripomočke, kot naprimer šolske table, še naprej pridno uporabljali, nove pa uvajali čim bolj preudarno.

Od novih evropskih vetrov v šolski geografiji si vseeno lahko obetamo, da bodo koristili tudi našemu predmetu.

MLADINSKI RAZISKOVALNI SOCIALNOGEOGRAFSKI TABORI V PREKMURJU Jernej Zupančič

Mladinski raziskovalni socialnogeografski tabori v Prekmurju imajo že 20-letno tradicijo. Potekajo v enem izmed 33 naselij na narodnostno mešanem in obmejnem območju Prekmurja. Temu ustreza je tudi tematika.

Tabori, ki potekajo 11 dni, so pravzaprav ozko specializirani. Okrog 20 udeležencev, srednješolcev iz Slovenije, avstrijske Koroške ter včasih tudi iz tujine, se seznanja z metodami in tehnikami geografskega raziskovalnega dela na področju socialne geografije izbranega naselja. V ospredju je proučevanje odnosov med Slovenci in Madžari ter njihova demografska, socialna in gospodarska sestava ter spreminjanje.

Delo tabora je razdeljeno na nekaj problemskih sklopov:

- demografska problematika (starostna, spolna in izobrazbena struktura, migracijska dinamika),
- narodnostna problematika (sestava gospodinjstev glede na pogovorni jezik, obvladanje madžarščine in slovenščine, raba jezika na različnih nivojih),
- socialni položaj gospodinjstev, opremljenost,
- zaposlitev in dnevne migracije delovne sile,
- kmetijstvo (posestna sestava, parcelna razdrobljenost,

- opremljenost s stroji, usmeritev, poglavitni problemi),
- odnos do okolja,
- problemi naselja.

V začetnem delu opravijo udeleženci obsežnejše anketiranje gospodinjstev, ki zajame navadno 80 - 90 % vseh v naselju. Temu sledi kartiranje izrabe zemlje. Zbrano gradivo je treba urediti v pregledne tabele, skice in grafikone ter ga ustrezno statistično obdelati. Končni izdelek je elaborat z okrog 30 strani teksta in 80 tabelami, priloženo gradivo pa obsega prav toliko grafikonov ter 5 - 10 tematskih kart.

6. ALPSKI MLADINSKI RAZISKOVALNI TABOR Radovan Lipušček

V letošnjem letu je v Tolminu od 19. do 28. avgusta 1990 potekal že šesti raziskovalni tabor. Sodelovalo je 27 srednješolcev iz cele Slovenije in tri študentke kot pomočnice mentorjev z Oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani.

Vodja letošnjega tabora je bil prof. geografije Radovan Lipušček, ravnatelj srednje šole v Tolminu. Sodelovale so naslednje organizacije in financirji: ZOTKS - gibanje "Znanost mladini" z republiškim koordinacijskim odborom kot organizatorjem in financierjem, Raziskovalna skupnost občine Tolmin kot sofinancer, Triglavski narodni park s strokovno in materialno pomočjo, Šolski center Tolmin - TOZD Srednja šola in DSSS s strokovno in materialno pomočjo oziroma delovnimi prostori, VIZ Tolmin (bivanje), DŠM (hrana), ZRP Tolmin in Geodetska uprava (karte), sponzorji in drugi. Raziskovalno delo je bilo namenjeno celoviti obdelavi porečja doline Tolminke. Vsakodnevno delo je potekalo v dopoldanskem času na terenu, popoldne pa je potekala analiza dopoldanskega dela, beleženje rezultatov, priprava razstave in tekstov. V ponedeljek 28. avgusta 1990 je bila ob 19. uri otvoritev razstave in predstavitve izdelkov.

Prvi dan so bili po otvoritvi tabora udeleženci glede na dosedanje delo v šolah in osebna nagnenja in želje razdeljeni v naslednje skupine:

- fizičnogeografska (mentor dr. Jurij Kunaver, pomočnica Marjana Sitar) se je posvečala geomorfologiji Tolminke in Zadlaščice, deloma njenim naravnim znamenitostim, ki so pomembne za turistično in hidrografsko izrabo, in pa imenoslovju,
- etnološka (mentorji dipl. etn. Katja Kogej, Inga Brezigar - Miklavčič in Marko Grego, pomočnica Kofoleva) je raziskovala planine in materialno dediščino območja (prva skupina) in zdravilne rastline in nabi-